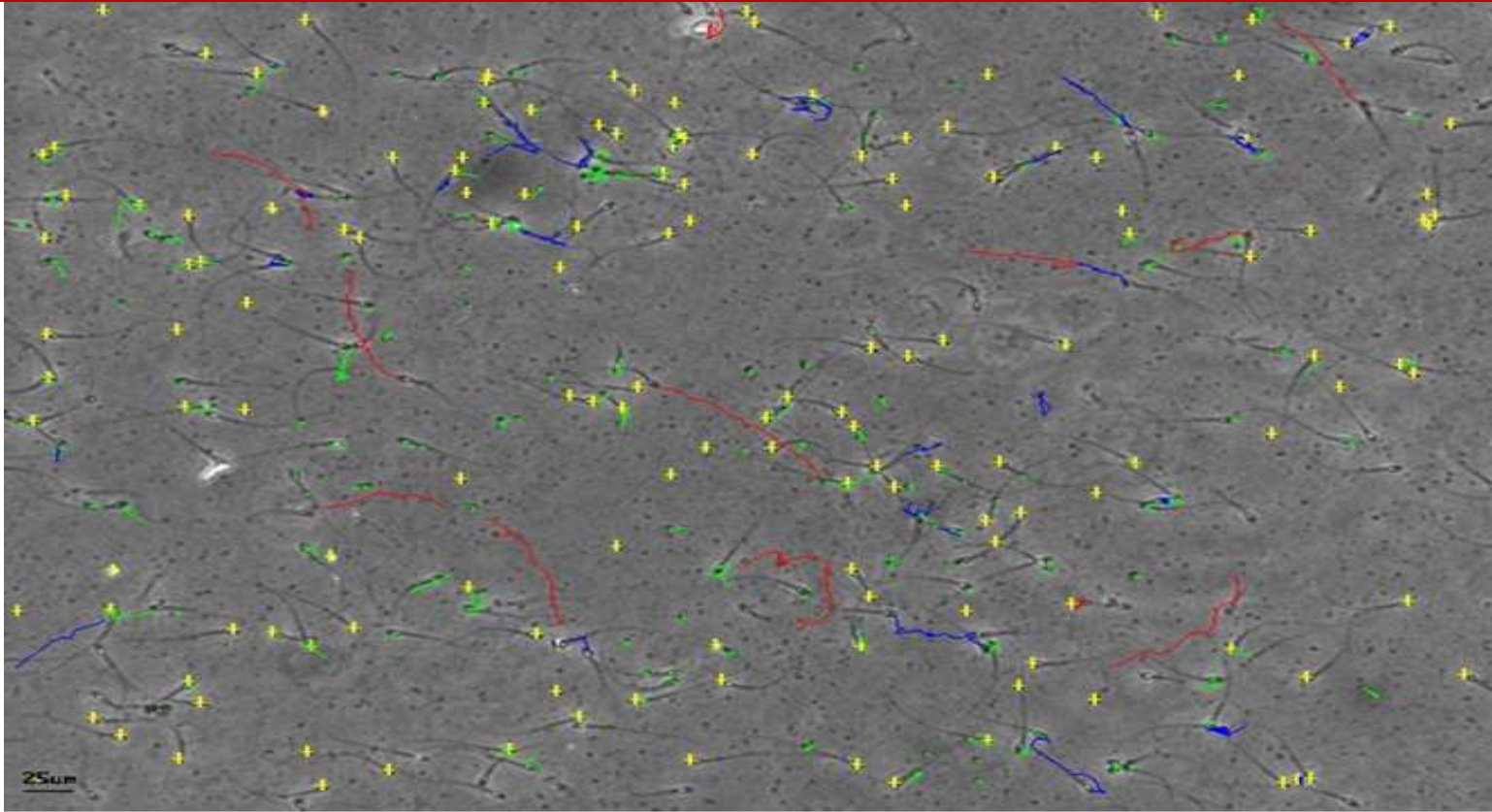

Androlojik Muayene Sistematığı

Motilite = Hareketlilik

Progresif Motilite = Tek yönde, ileri, doğrusal ve güçlü hareket

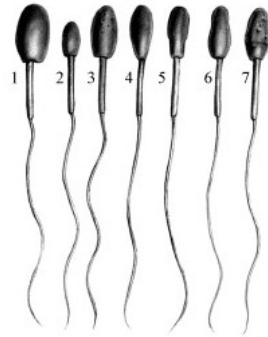

Androlojik Muayene Sistematığı

Normal

Baş Anomalileri

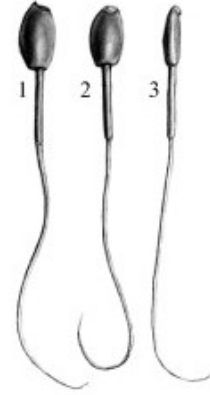

Kuyruk Anomalileri

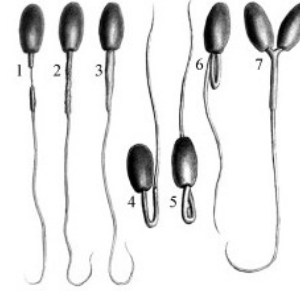

Morfoloji

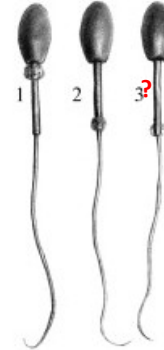
Akrozom Anomalileri

Orta Kısım Anomalileri

Sitoplazmik Damlacık

Kıvrık Kuyruk

Kopuk baş, orta kısım ve kuyruklar

Damızlık Aygır Seçimi

Güncel Yaklaşımlar-1

Satisfactory Prospective Breeder
(Yeterli Özelliklere Sahip Damızlık Adayı)

%75 gebelik başarısı

Doğal aşım	40 kısarak
Suni tohumlama	120 kısarak

Spermatolojik özellikler

$PMMNS \geq 1 \times 10^9$ spz/ejakulat

PMMNS= Profresif **M**otil ve **M**orfolojik olarak
Normal **S**permatoza Sayısı

Normal Libido
Normal Penis ve Prepisyum
Normal Genital Kanal
Normal Testis

Damızlık Aygır Seçimi

Güncel Yaklaşımlar-2
(Fertilite Kayıtları)

Satisfactory Prospective Breeder
(Yeterli Özelliklere Sahip Damızlık Adayı)

Bir Sezonda*

$\geq$ %75 gebelik başarısı

İlk Siklusta*

$\geq$ %50 gebelik başarısı

Her bir Gebelik için Siklus sayısı*

≤ 1.9

Damızlık Aygır Seçimi

Güncel Yaklaşımlar-2
(Androlojik Muayeneler)

Satisfactory Prospective Breeder
(Yeterli Özelliklere Sahip Damızlık Adayı)

Spermatolojik özellikler

$PMMNS \geq 1 \times 10^9$ spz/ejakulat

PMMNS= Profresif **M**otil ve **M**orfolojik olarak
Normal **S**permatoza Sayısı

Genital organlar

Toplam Skrotal Genişlik > 8 cm

Genital organlar

Normal boyutlarda bir çift testis
Testis hacmi ile uyumlu GSV

- $0,5233 \times \text{Genişlik} \times \text{Yükseklik} \times \text{Uzunluk} = \text{Testis hacmi (TH)}$
- $0,024 \times \text{TH} - (0,76) = \text{Günlük Sperma Verimi (GSV)}$

Damızlık Aygır Seçimi

Güncel Yaklaşımlar-3
(Uygulama Standartları)

İdeal Spermatolojik Özellikler

7 gün günde bir defa sperma alımı

8, 9, ve 10. gün alınan
spermaların değerlendirilmesi

7 gün günde bir defa sperma alımı

8 ve 10. gün
1 saat arayla 2 defa sperma alımı
2. spermaların değerlendirilmesi

Damızlık Aygır Seçimi

Güncel Yaklaşımlar-3
(Sperma Alma Sıklığı)

İdeal Spermatolojik Özellikler

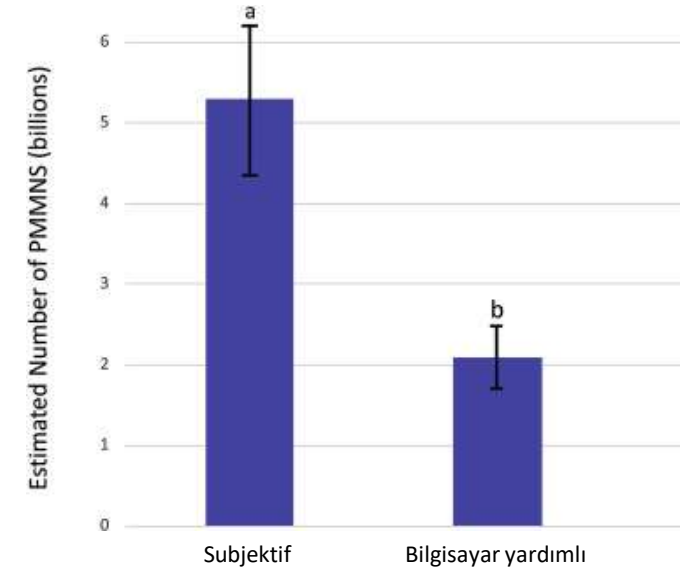
Her gün / Günde bir defa
Sperma Alımı

2 günde 1 / 1 saat arayla
2 defa Sperma Alımı

Damızlık Aygır Seçimi

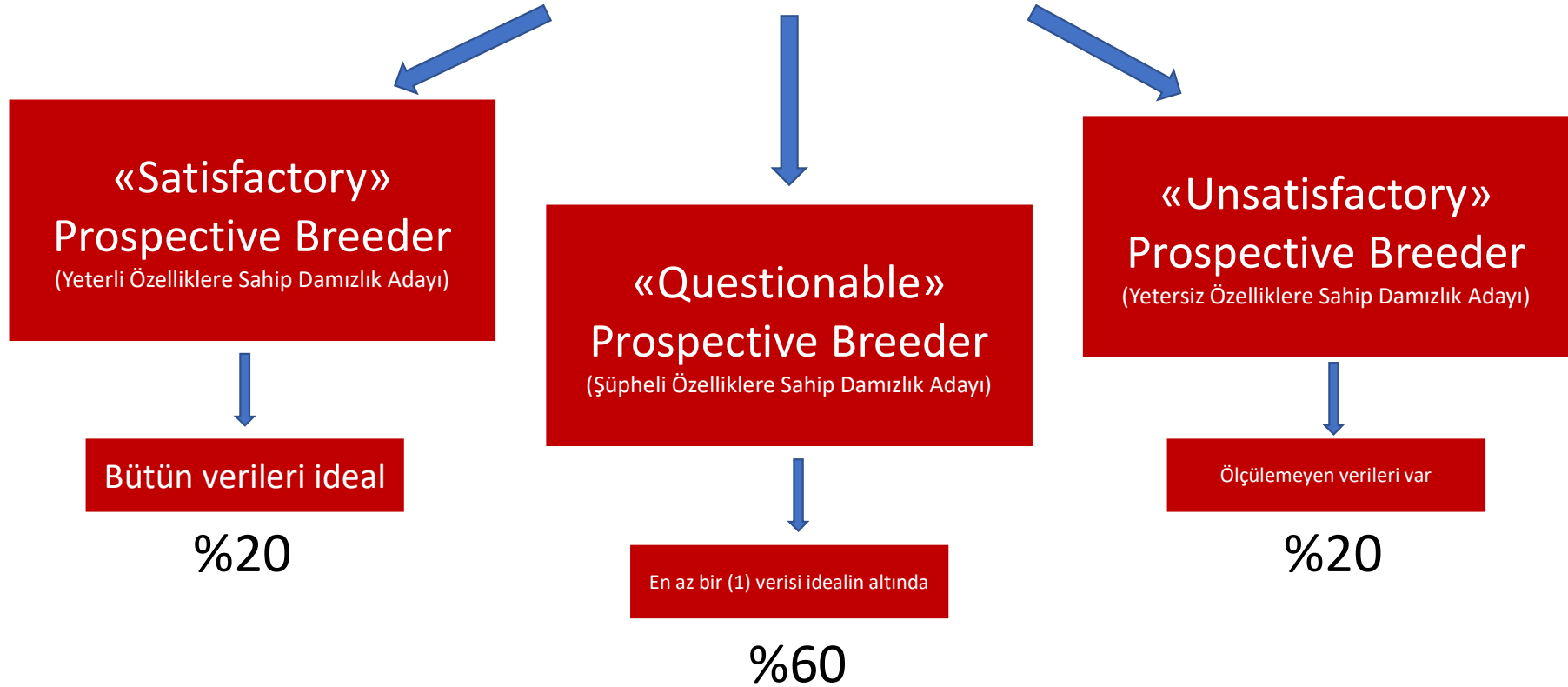
Güncel Yaklaşımlar-4 (Değerlendirme Yönetimi)

Parametre	Sonbahar	Kış	İlkbahar	Yaz
Hacim (ml)	36.3	33.9	36.8	41.2
Yoğunluk ($\times 10^6$ /ml)	323.1	305.2	293.8	270.0
Yoğunluk ($\times 10^9$ /eja.)	10.5	9.5	10.1	10.6
Motilite (%)	74.1	70.2	72.0	75.9
Anormal spermatozoa (%)	29.4	28.9	29.9	26.1

Damızlık Aygır Seçimi

Güncel Yaklaşımlar
(Değerlendirme Sonuçları)

İlk siklusta gebelik oranı: %40-60

Sezonda gebelik oranı: > %85

Kritik kontrol noktaları

- Aygır kontenjanı
- Kısırak sayısı
- Toplam aşım sayısı

- Günlük sperma üretimi
- Tohumlama dozu
- Günlük aşım sıklığı

Kritik kontrol noktaları

Günlük Sperma Üretimi

Testis hacmi (TH) **Günlük Sperma Üretimi (GSÜ)**

- $\frac{4}{3} \pi (\text{Genişlik}/2) \times (\text{Yükseklik}/2) \times (\text{Uzunluk}/2) = \text{Testis hacmi (TH)}$
- $0,5233 \times \text{Genişlik} \times \text{Yükseklik} \times \text{Uzunluk} = \text{Testis hacmi (TH)}$
- $[0,024 \times (\text{Sağ TH} + \text{Sol TH})] - (0,76) = \text{Günlük Sperma Üretimi (GSÜ)}$

Gün içindeki ejakülasyon sayısından bağımsız olarak, 24 saat içinde ejaküle edilmeye hazır spermatozoon sayısı

Testis ağırlığı **Günlük Sperma Üretimi (GSÜ)** **16-20x10⁶ spz/gr**

Toplam Skrotal Genişlik(TSG) **Günlük Sperma Üretimi (GSÜ)** **r² = 0,75**

Kritik kontrol noktaları

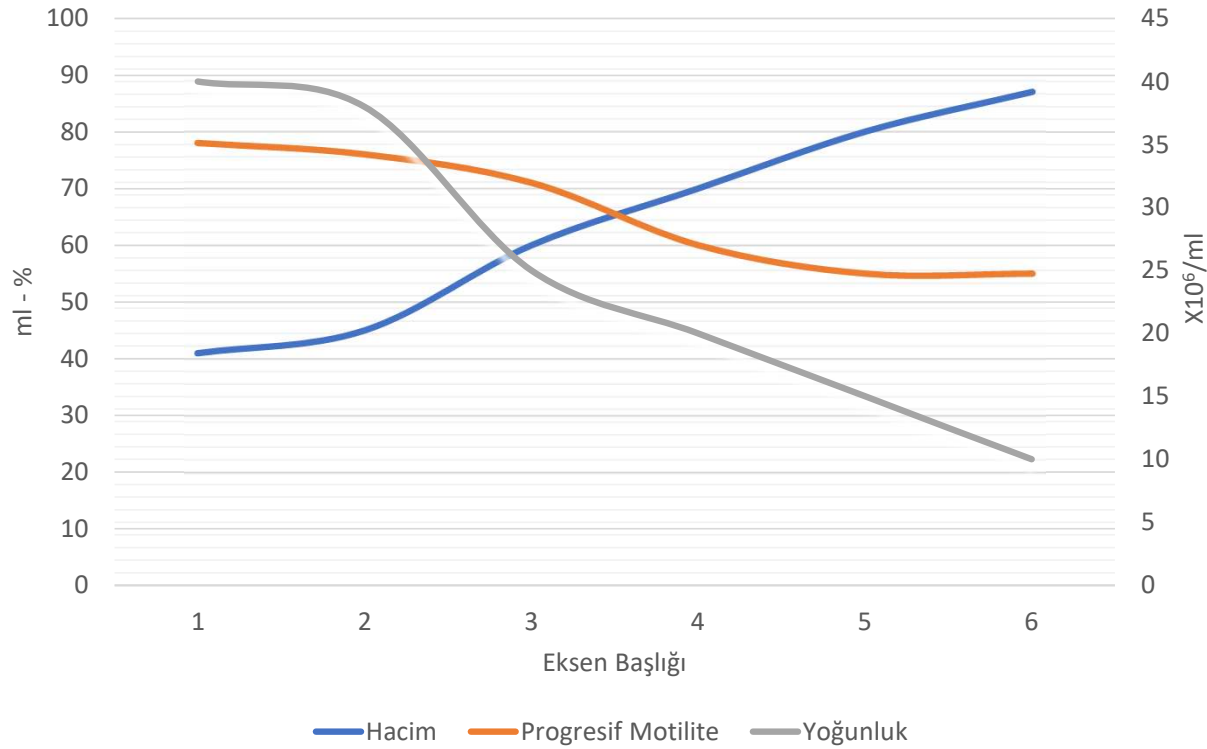
Günlük Sperma Üretimi

Testis hacmi	Günlük Sperma Üretimi	Günlük Aşım Sayısı
200	3,5 – 4	2 (3)
250	4,75 – 5,25	3
300	6 – 6,5	4
350	7,1 – 7,6	5

Blanchard ve ark., 2008

Kritik kontrol noktaları

Günlük Aşım Sıklığı

Sieme ve ark., 2002

$3,38 \times 10^9$

$0,52 \times 10^9$

Squires ve ark., 1979

Kritik kontrol noktaları

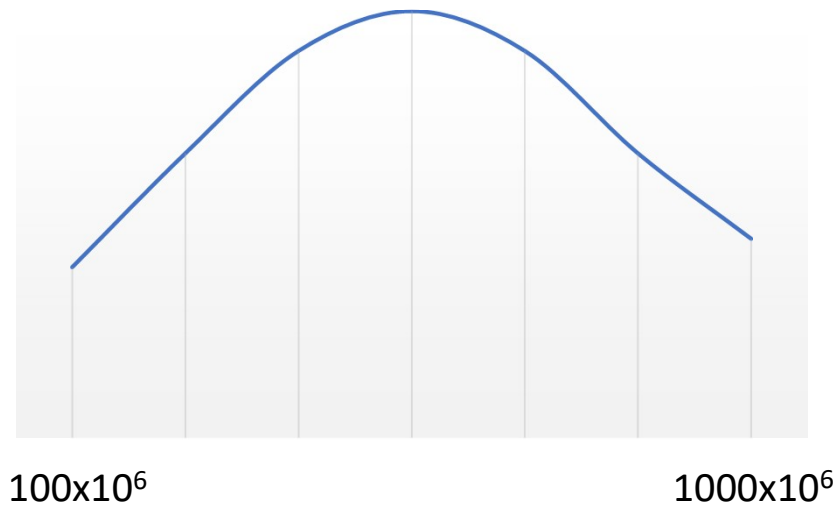
Günlük Aşım Sıklığı

Günlük aşım sıklığına göre spermatolojik veriler

	Günlük 1 aşım	Günlük 2 aşım	Günlük ≥ 3 aşım	1. ejakülat	2. ejakülat
Hacim (ml)	32,1	49,0	75,1	52	37,6
Yoğunluk (10^6 /ml)	243	174	150	178	126
Yoğunluk (10^9 /ejakülat)	7,05	7,97	10,71	9,19	5,04
Prog. Motilite (0. saat)	58,8	56,5	54,9	67	67,6
Prog. Motilite (24. saat)	55,5	49,7	43,2	51,9	47
Prog. Motilite (Çözüm sonu)	35,5	27,1	16,2	43,3	38,9

Kritik kontrol noktaları

Tohumlama dozu

$25-50 \times 10^6$ PMS/ml

$250-500 \times 10^6$ PMS

Kritik kontrol noktaları

Toplam Aşım Sayısı

7-10 günde 1 dinlenme → %90 aktif aşım günü

Yaklaşık 135 aşım sezonu günü → Maksimum 120 aşım günü

Mart – Nisan - Mayıs → Yaklaşık 90 yoğun aşım günü

Testis hacmi	Günlük Sperma Üretimi	Günlük Aşım Sayısı
200	3,5 – 4	2 (3)
250	4,75 – 5,25	3
300	6 – 6,5	4
350	7,1 – 7,6	5

→ $90 \times 2 = 180$

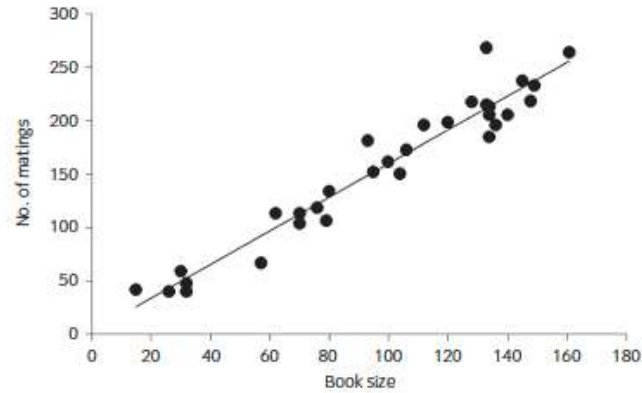
$120 \times 2 = 240$

Kritik kontrol noktaları

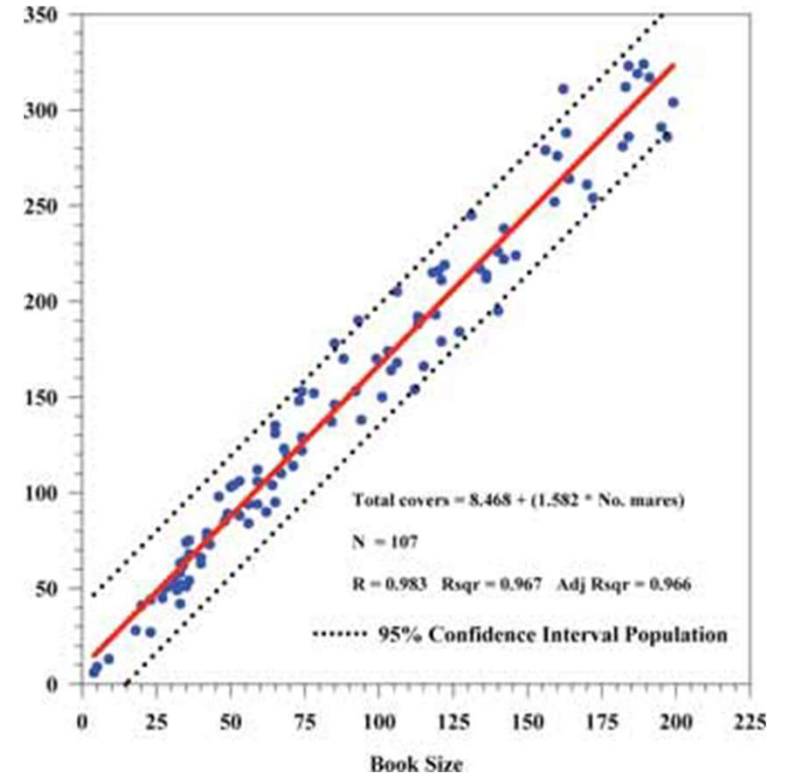
Aygır Kontenjanı ve Kısarak Sayısı

İlk siklusta gebelik oranı: %40-60

Gebelik başına ortalama 1,5– 2 aşım

Allen ve Wilsher, 2012

Blanchard ve ark., 2008

Kritik kontrol noktaları

Aygır Kontenjanı ve Kısarak Sayısı

Hastalık adı	Etken	Venereal	Diğer	Tanı
Contagious Equine Metritis (CEM)	<i>Taylorella equigenitalis</i>	(+)		Fossa glandis, üretral sinüs, corpus penisin serbest ucu ve prepişyumun dış kıvrımından alınan örneklerin kültürü
Salmonellozis	<i>Salmonella abortus equi</i>	(+)	(+)	Şüpheli hayvanlardan alınan kan ile aglütinasyon testi; aborte fetus, organ numunesi ve yemlerin kültürü ile etken izolasyonu
Equine Coital Exanthema	Equine Herpes Virüs 3 (EHV3)	(+)		Serolojik test, ejakülat kültürü, dış genital organ svapları
Equine Viral Arteritis	Equine Arteritis Virüs (EAV)	(+)	(+)	Serolojik test, ejakülat kültürü, dış genital organ svapları
Durin	<i>Trypanosoma equiperdum</i>	(+)		Üretral eksudat, kan ya da ürtiker plaklardan yapılan komplement fiksasyon testi
Equine Infectious Anaemia	Equine Infectious Anaemia Virus		(+)	Kan serumlarından yapılacak serolojik testler
Antraks	<i>Bacillus anthracis</i>		(+)	Şüpheli hayvanlardan alınan kan, dalak, kemik iliği gibi dokuların kültürü ve bakteriyolojik değerlendirme
Ruam	<i>Burkholderia mallei</i>		(+)	Mallein testinin yanında komplement fiksasyon testi, serum aglütinasyon, indirekt hemaglütinasyon, IFA ve ELISA